

MASARYKOVA UNIVERZITA
PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA
GEOGRAFICKÝ ÚSTAV

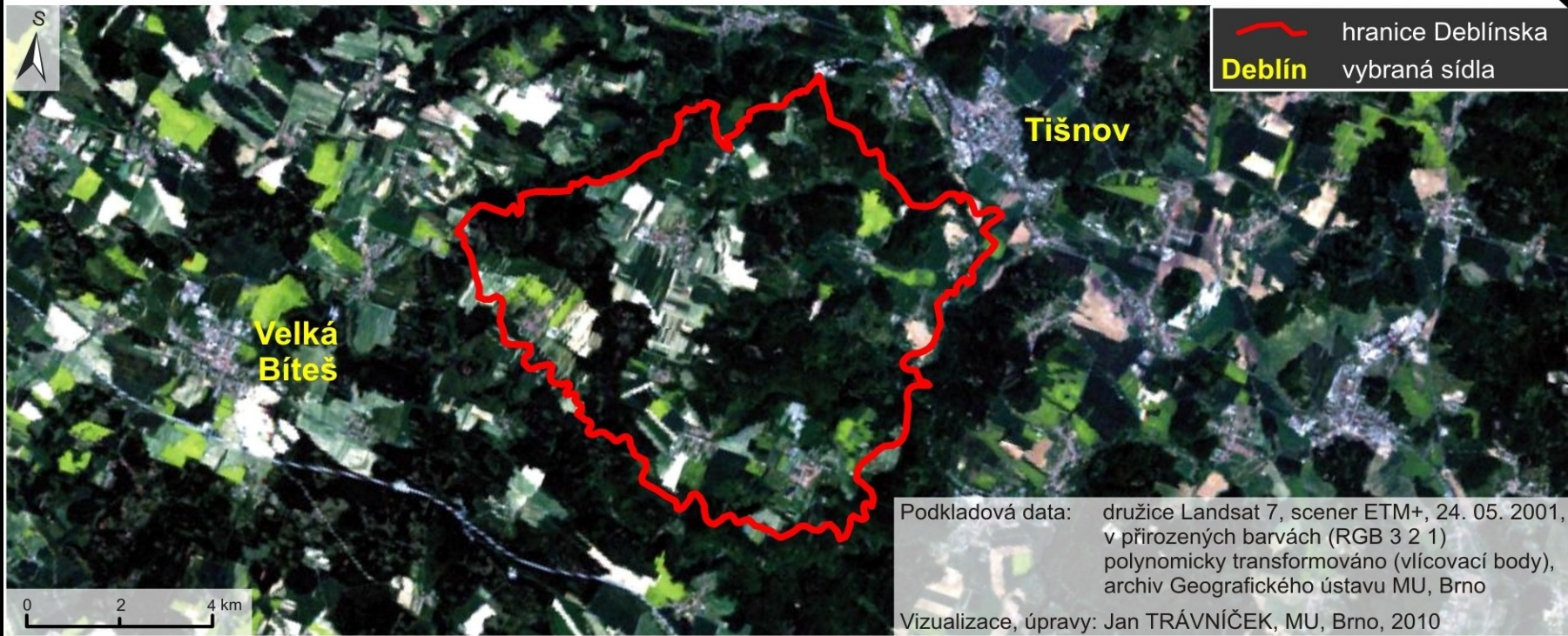
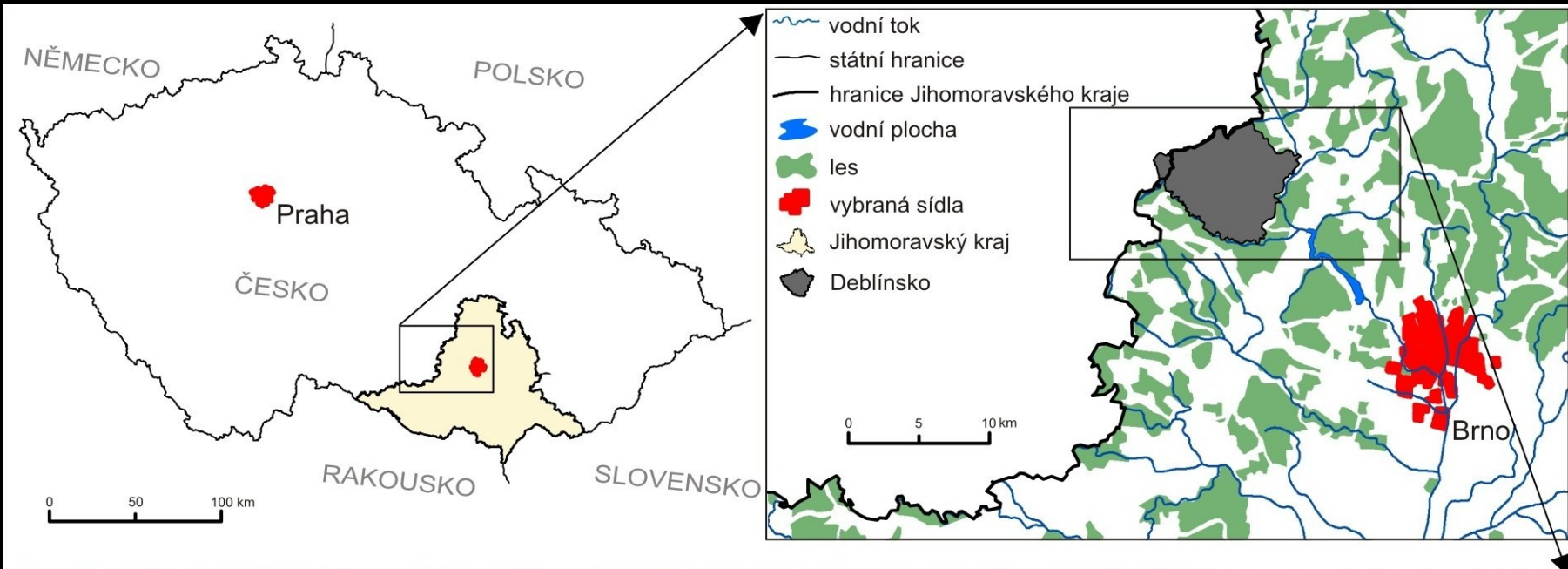

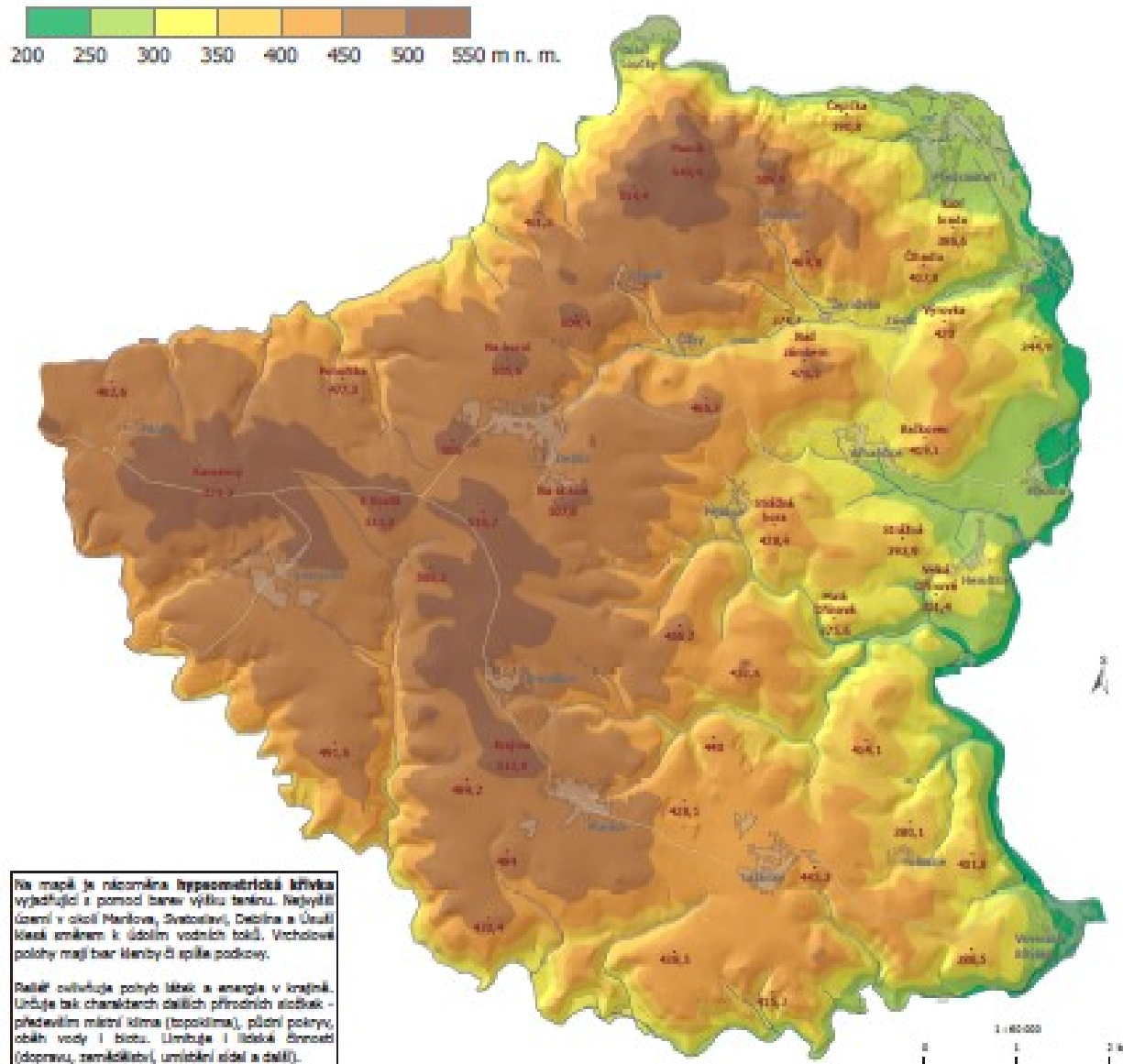
ZŠ DEBLÍN
2011

**FYZICKÁ GEOGRAFIE
V PROJEKTU TRVALÉ UDRŽITELNOSTI
DEBLÍNSKA**

Alois Hynek, Jan Trávníček

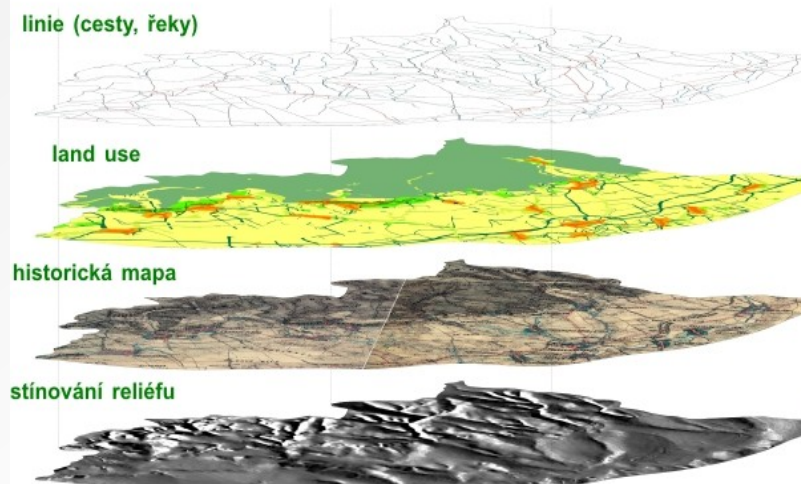

Studium kompozitních FG prostorových jednotek

- ❑ Česko X Slovenský kontext
- ❑ Ashby (1961):
  - ❑ „definice částí, tvořících složky nějakého celku, nevymezují ještě způsob spojení“
- ❑ GISy mají své rysy...
  - ❑ mechanické vrstvení složek
  - ❑ zvládnou i negeografové
- ❑ a) terénní identifikace FG složek
- ❑ b) jejich mapování
- ❑ c) kartografická prezentace

PRINCIP SUPERPOZICE

poskládání vrstev do výsledné mapy

**INOVACE VYSOKOŠKOLSKÉ
VÝUKY
V ENVIRONMENTÁLNÍCH
OBORECH**

K udržitelnému rozvoji
České republiky:
vytváření podmínek

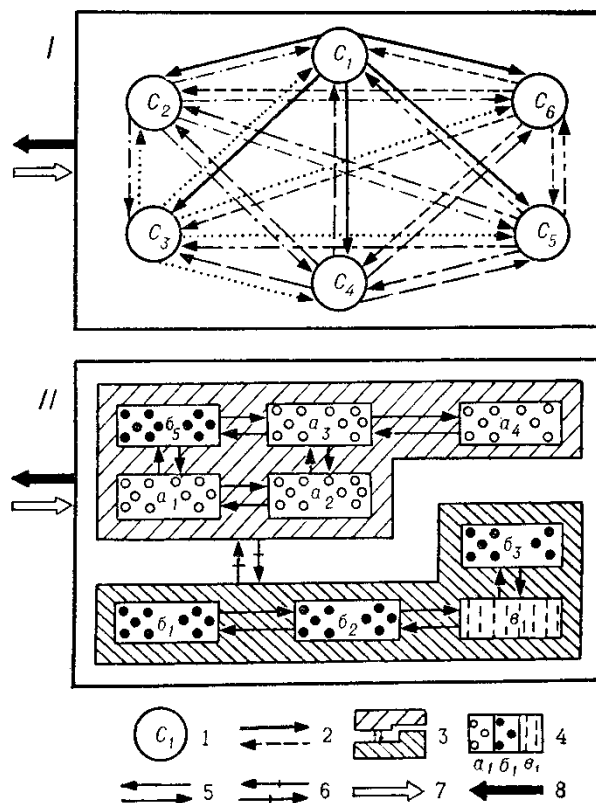
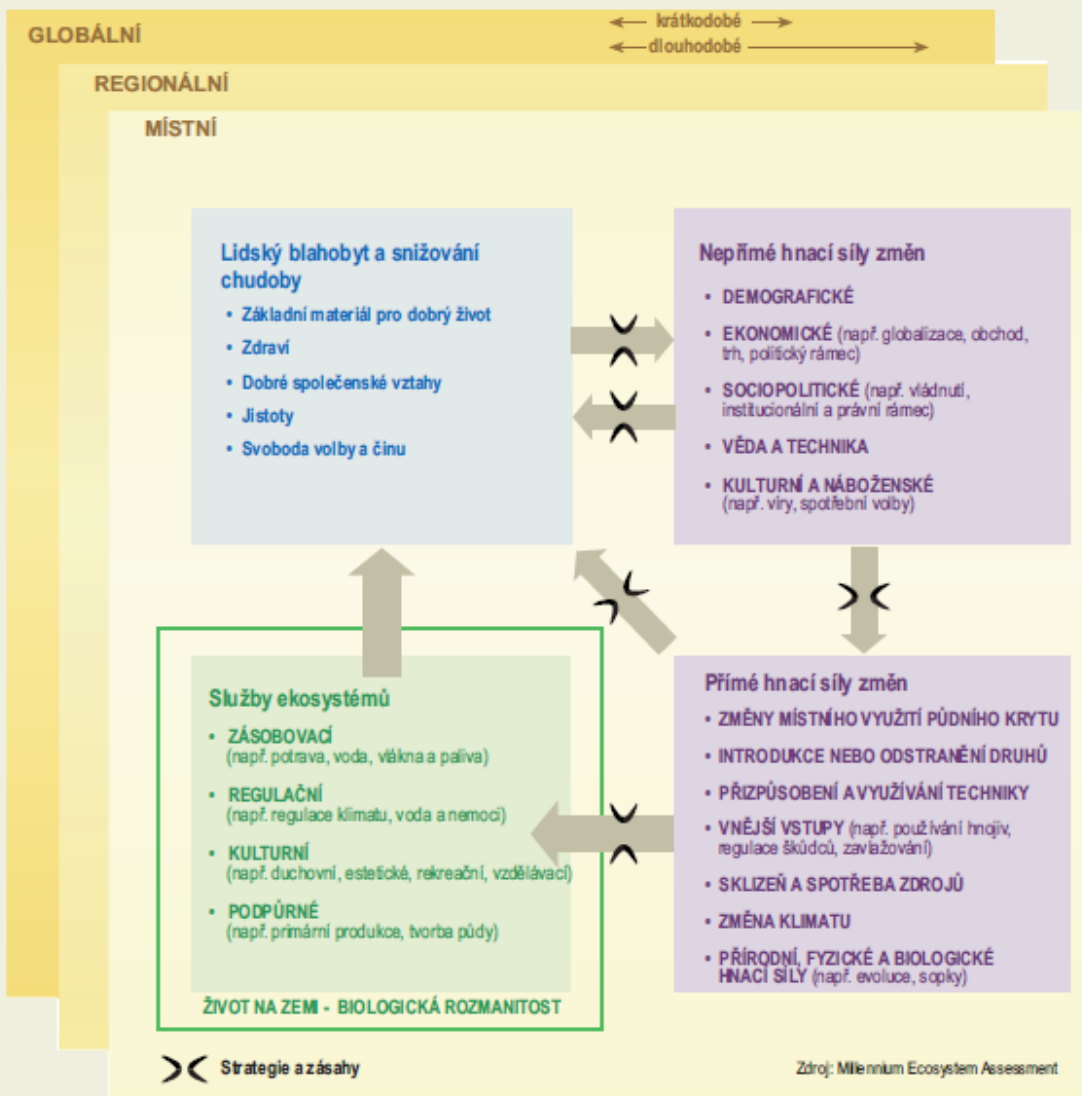

Рис. 56. Модели природных комплексов (по Преображенскому, 1969, стр. 28).

I — моносистемная модель, II — полисистемная модель; 1 — компоненты комплекса, 2 — связи между ними, 3 — природные комплексы ранга $n+1$; 4 — типы природных комплексов ранга $n+2$; 5 — связи между комплексами ранга $n+2$; 6 — связи между комплексами ранга $n+1$; 7—8 — внешние связи природных комплексов. Ранги считаются «сверху вниз»

Zdroj: Millennium Ecosystem Assessment

BARVA ŠIPKY

Potenciál pro zprostředkování socioekonomickými faktory

- malý
- střední
- vysoký

TLOUŠŤKA ŠIPKY

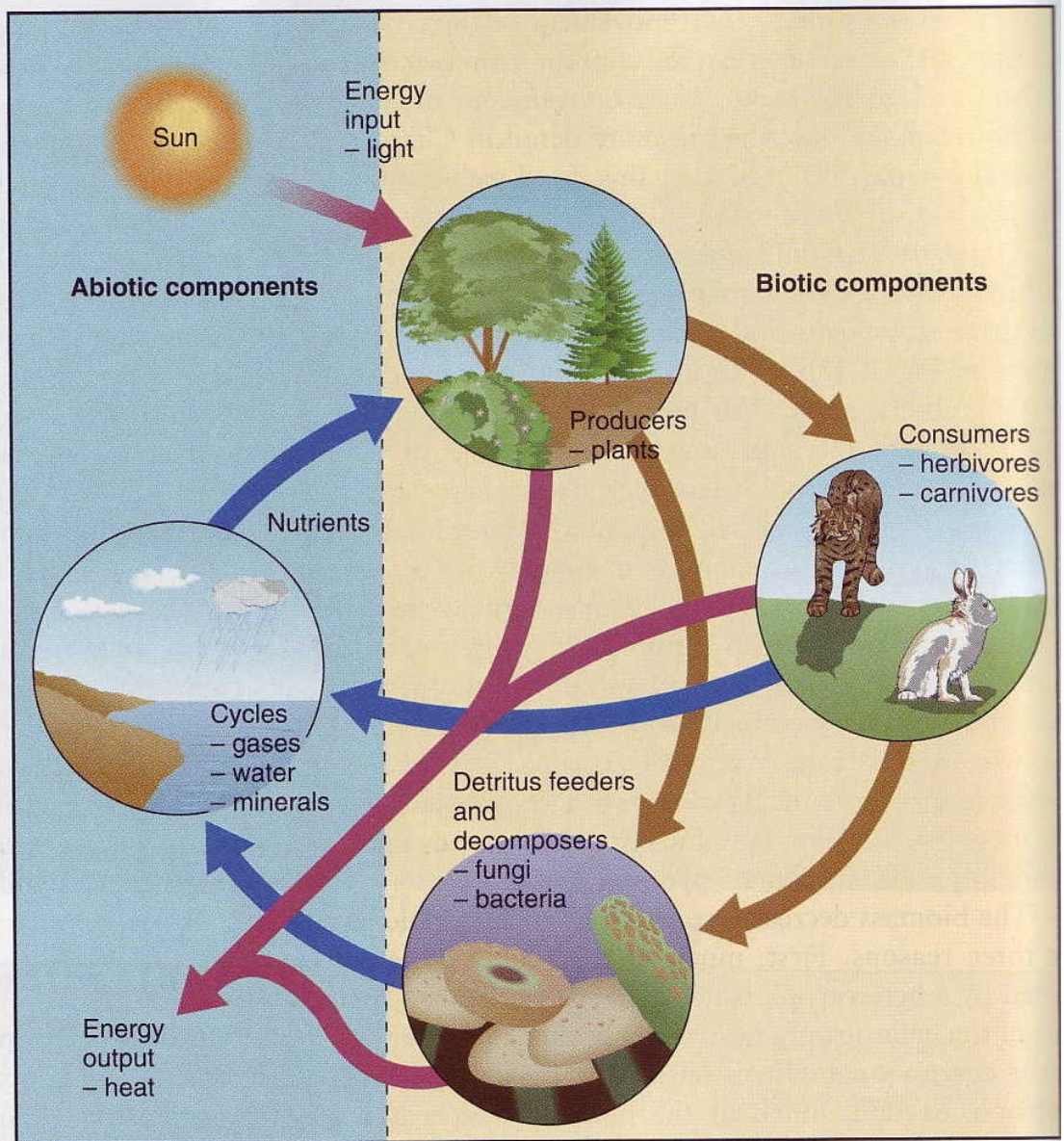
Síla vazby mezi službou ekosystému a lidským blahobytem

- slabá
- střední
- silná

Figure 2-14 Nutrient cycles and energy flow.

The movement of nutrients (blue arrows), energy (red arrows), and both (brown arrows) through the ecosystem. Nutrients follow a cycle, being used over and over. Light energy absorbed by producers is released and lost as heat energy as it is "spent."

Studium fyzickogeografických celků/kompletů

- ❑ FG prostorové jednotky:
  - ❑ Topy
  - ❑ Polytopy (topochoy, synchoy, nanochoy)
  - ❑ Monomikrochoy
  - ❑ Polymikrochoy

- ❑ Fyzickogeografické procesy produkující prostorovost
  - ❑ Reliéfotvorné
    - ❑ Morfostrukturní
    - ❑ Morfoskulpturní
  - ❑ Klimatické
    - ❑ Makro/mezo klimatické
    - ❑ Topoklimatické
  - ❑ Hydrické/ oběh vody
    - ❑ Povrchové vody
    - ❑ Podzemní vody
  - ❑ Půdotvorné
    - ❑ Současné
    - ❑ Reliktní, fosilní
  - ❑ Biotické
    - ❑ Trofické/detritické
    - ❑ Druhová diverzita

FYZICKOGEOGRAFICKÉ CELKY DEBLÍNSKÉ PODKOVY

obruba podkovy

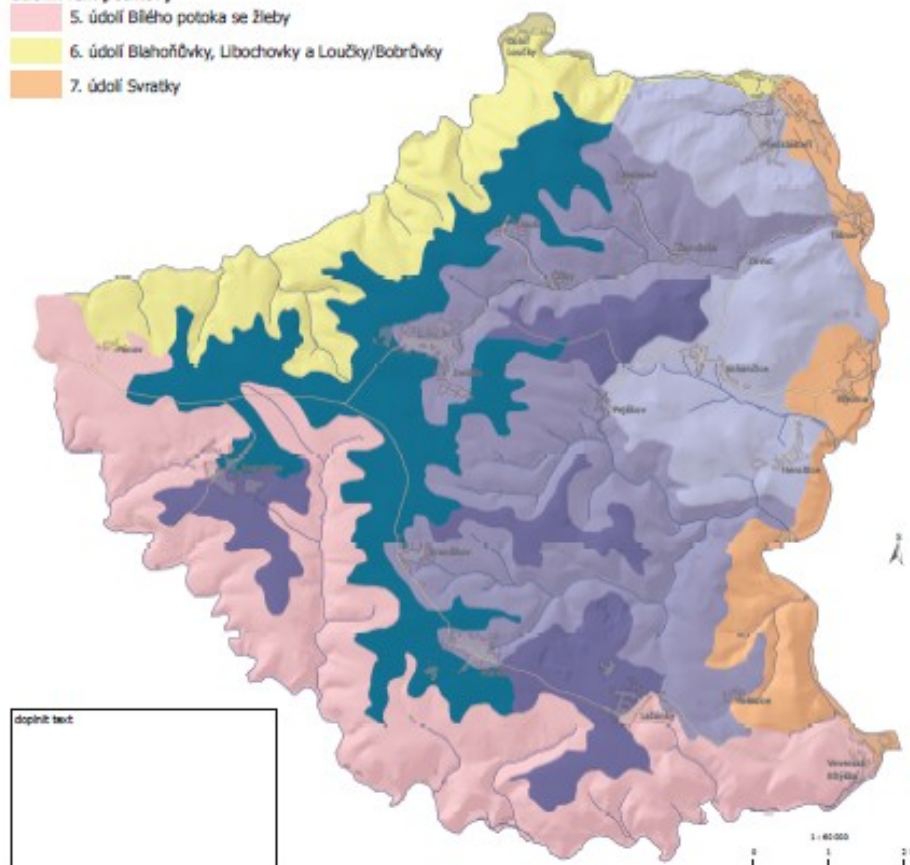
1. vyšší obloukovitý plochý hřbet/planina mezi údolím Bílého potoka a Tišnovskou kotlinou

vnitřek podkovy

2. nižší mezižebrové hřbety, svahy, rozsochy, plošiny
3. vnitřní žebrovitá údolí
4. nízký stupňovitý okraj

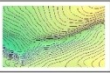

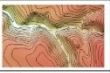

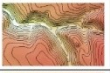

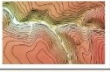

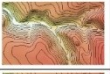

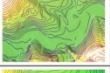

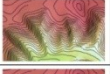

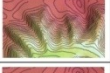

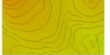

údolní lem podkovy

5. údolí Bílého potoka se Žleby
6. údolí Blahoňovky, Libochovky a Loučky/Bohrůvky
7. údolí Svatky

doplnit text

	TR	HZ	TK	OV	PP	PV	AV	LU image	LU
A1		n H Ps T	 *	Q 0.3 2.1	F G	Ufc	louky lesy ruderální v.		lesnictví rekreace
A2		z R Z F	 *	SO 3-5	L C M	Ft-bsakd	lesy		lesnictví rekreace
A3		z R Z	 *	Q 1.52	L C M	QF-js FQ-b	lesy ruderální v.		lesnictví těžba
B1		z R F	 *	Q 0.15	L C F	QF-sk FQ-kas	lesy ruderální v.		lesnictví zeměd.
B2		z R Z F	 *	Q 0.05	L C F	Ft-ikmo FQ-ask	lesy		lesnictví
B3		z R Z F SI Pv	 *	Q 0.29	L C F	QF-sbd FQ-ak CQ-cjz	lesy ruderální v.		lesnictví rekreace
C1		s R Z SI Pv H Sp	 *	Q 6.63	L C F	QF-skjb	lesy		lesnictví rekreace
C2		un H Ps T J	£ ↓	Q 7.96	F V G	FQ-s CQ-x QF-j	agrokultury ruderální v.		osídlení doprava zeměd.
D1		s Z Ar SI H	↗ ∅	SO 2-3	M V L	QF-sb Ft-b	lesy ruderální v.		lesnictví osídlení
D2		zr Z Ar SI R Me Sp	 *	Q 0.05	M L E	FQ-skb QF-sa Ft-d	lesy ruderální v.		lesnictví
D3		zr R V Sp J Ar SI	↗ ∅	Q 0.05	M L F	QF-sh FQ-kcb CQ-ca	lesy ruderální v.		zeměd. lesnictví osídlení
E1		zr R Ap Ar SI	 *	Q 0.05	M L F	QF-ksb Ft-bsd FQ-zcsk	lesy ruderální v.		lesnictví zeměd.
E2		zr R V	 *	Q 0.05	M L F	QF-skabjd Ft-wbd	lesy		lesnictví
F1		p Z R F	↕ ↕	SO 2-3	M P L	QF-skb	lesy agrokultury		lesnictví zeměd.
F2		p F R D H Ps	↕ ↕	SO 2-3	V P M	FQ-m QF-s Ft-s	agrokultury ruderální v.		zeměd. centrum
F3		p R F K	↕ ↕	SO 2-3	V P M	Ft-hmksio QF-ks	agrokultury ruderální v. lesy		zeměd.
F4		p R J D H Ps SI Pv	↕ ↕	SO 2-3	V P M	QF-ksdzb Ft-d	agrokultury ruderální v.		zeměd. těžba

Sloupce v tabulce

TR	tvary reliéfu
TK	topoklima
OV	oběh vody
LU	využití země
PP	převažující půda
PV	potenciální/rekonstruovaná vegetace
AV	aktuální vegetace
HZ	horniny, zeminy

Charakter reliéfu

n	údolí, údolní niva
u	široké údolí
s	strmé stupňovité svahy
t	stupňovitá zvlňžená planina
z	hluboce zaříznuté údolí s příkrými svahy
r	rokle, strže
p	zvlňžená planina

Topoklima (Quitt E., 1987)

↔↑↑	vysoká teplotní amplituda, provětrávání, výparnost
↗∅	mírně prosluněné svahy, katabatické
💧*	vlhké, s delším trváním sněhové pokrývky
£↓	inverzní ve sníženinách

Hydrologický režim

Q	průtok	v: m ³ .s ⁻¹
SO	specifický odtok	v: l.s ⁻¹ .km ⁻²

Půdní řady (edafické)

a	kamenitá
b	živná
c	vysýchavá
d	koluviální
e	eubazická
h	hlinitá
i	uléhavá
j	suťová
k	kyselá
l	aluviální
m	oligobazická
o	pseudoglejová
s	svěží
t	vlahá
w	svěží vápnitá
x	xerothermní
z	zakrslá

Potenciální lesní výškové stupně

CQ	habrové doubravy
FQ	bukové doubravy
QF	dubobučiny
Ft	typické bučiny
Ufc	jilmohabrové jaseniny

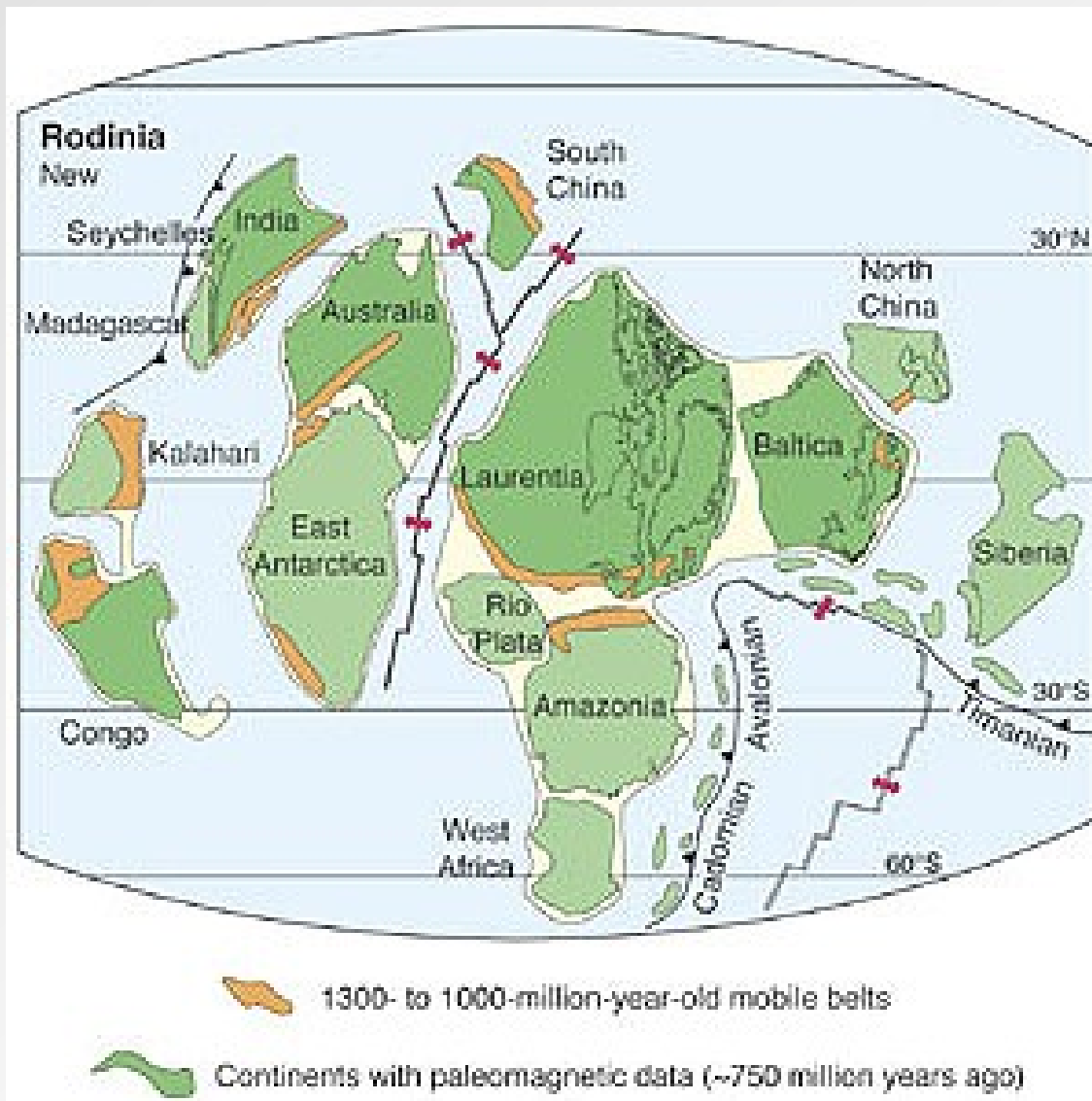
Horniny, zeminy

Ap	aplit
Ar	arkóza
D	deluvium
F	fylit
H	hlíny
J	jíl
K	křemenec (kvarcit)
Me	metabazalt
Mr	mramor
Ps	písky
Pv	pískovce
R	rula
Sl	slepenec
Sp	spraš
T	štěrk
V	vápenec
Z	žula

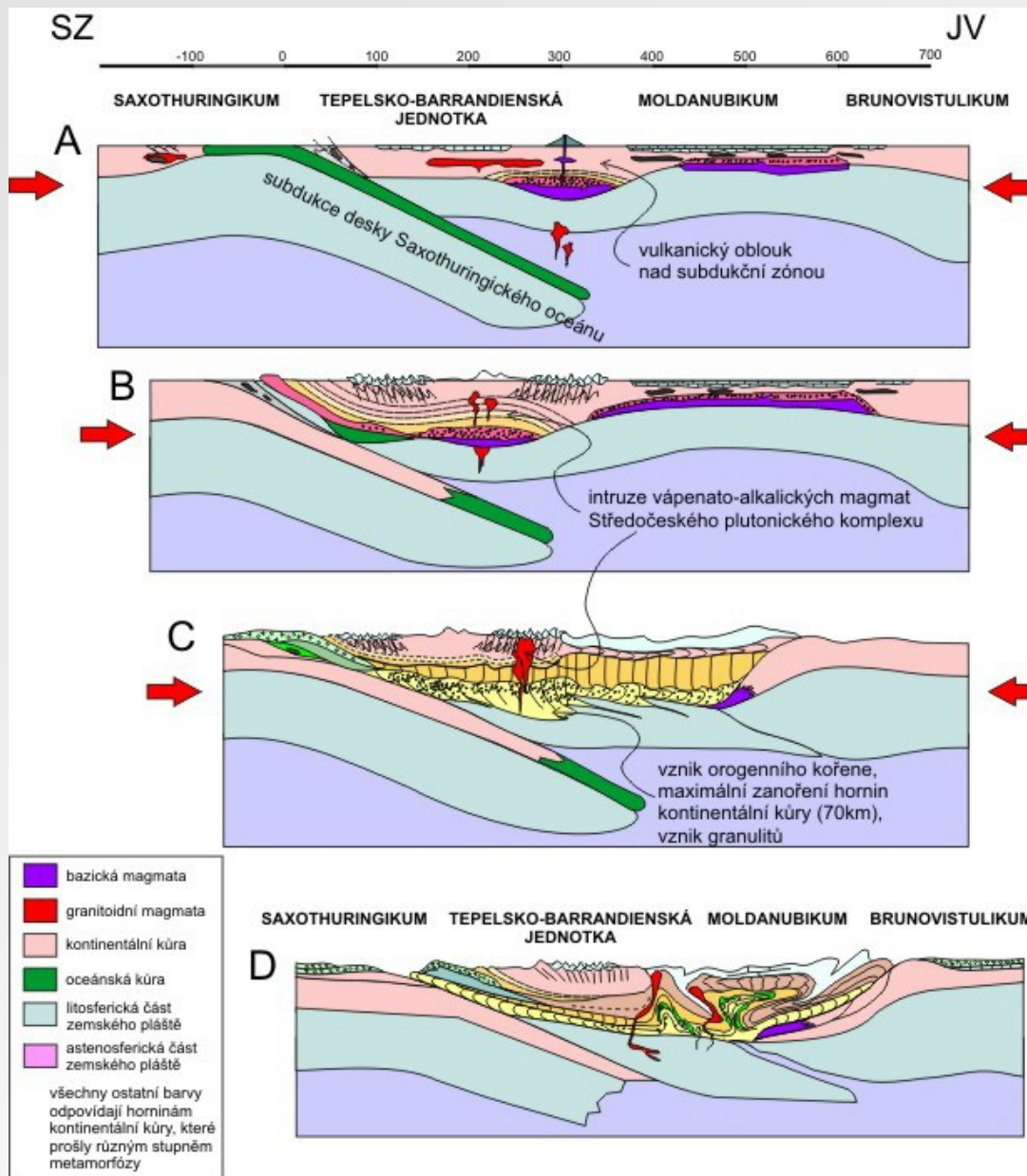
Půdní pokryv

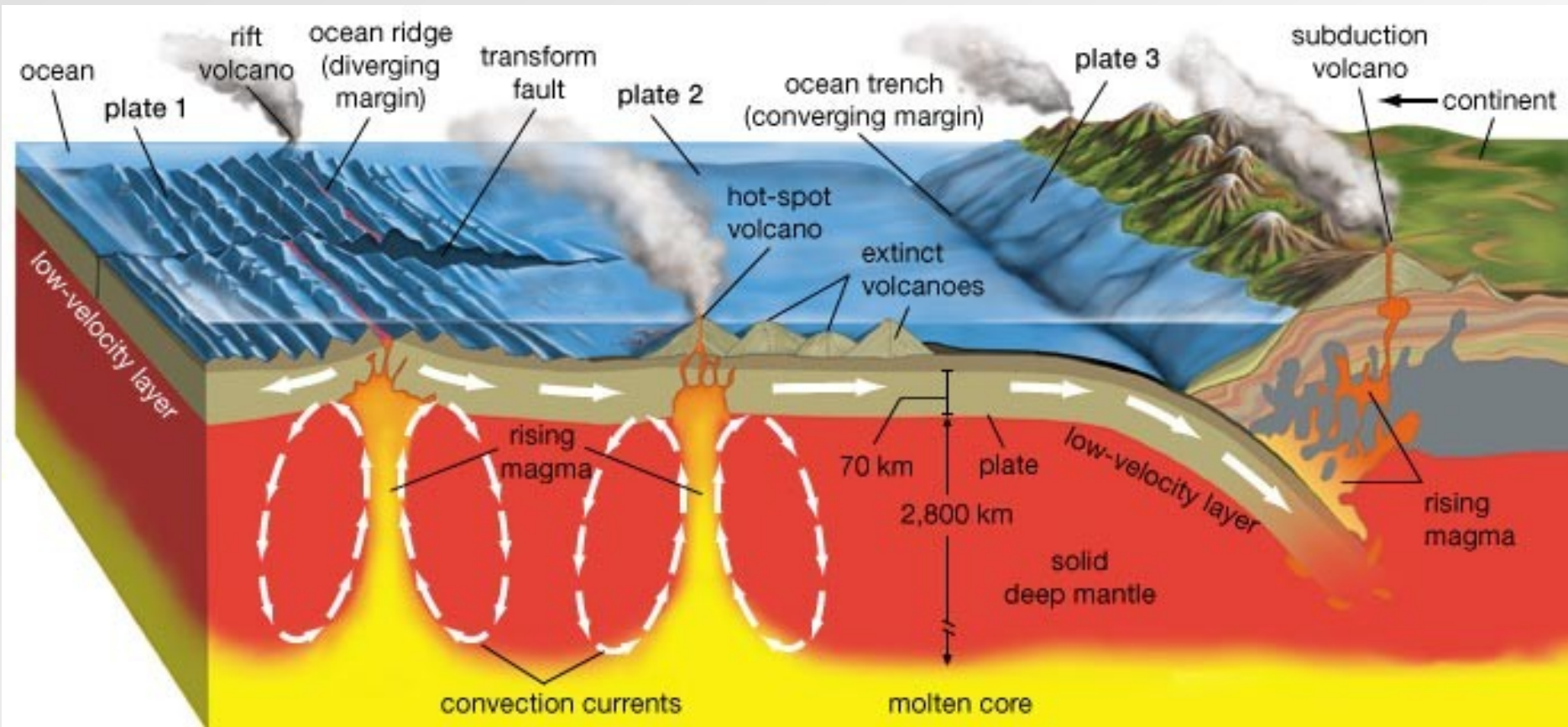
C	koluisoly
E	rendziny
F	fluvisoly
G	glejsoly
L	leptosoly
M	kambisoly
P	pseudogleje
L	luvisoly

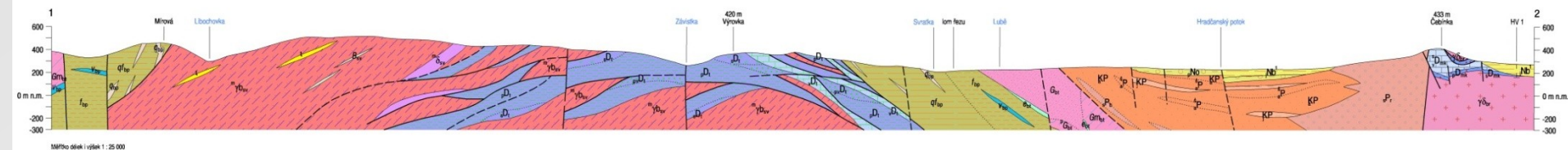

GEOLOGICKÝ ŘEZ

550 Ma
Late Vendian

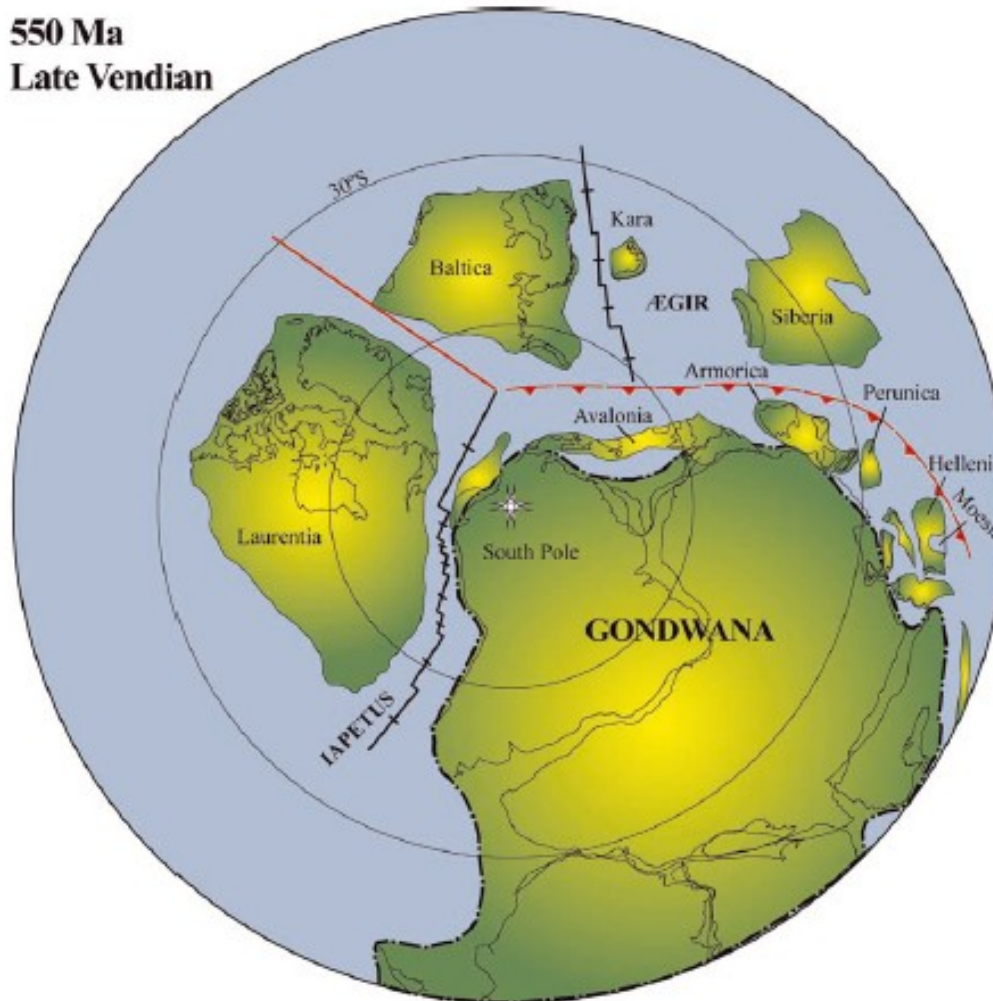

Fig. 2. Reconstruction of the Southern Hemisphere in the Late Vendian (550 Ma), modified from Hartz & Torsvik (2002) and Rehnström *et al.* (2002). Figures 2–7 are Schmidt's Equal Area Projection, with projection centre at the South Pole. Spreading centres are shown as black lines, subduction zones as red lines with ticks, and transform faults as red lines with no extra ornament. The alternately dashed and dotted black line marks the limit of 'core' Gondwana. The terranes are also identified in Figure 9. In Figures 2–14, small terranes and island arcs are mostly omitted.

480 Ma
Early Ordovician

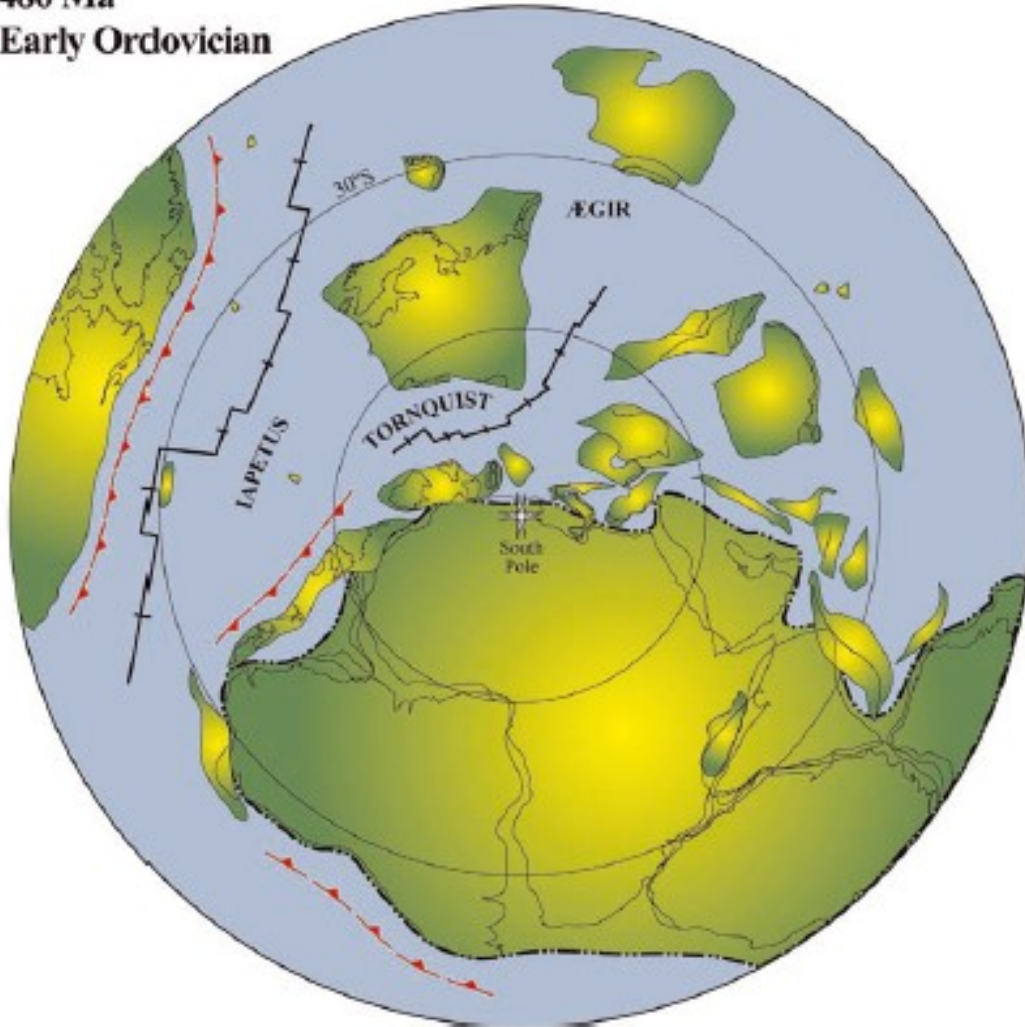

Fig. 5. Early Ordovician (Arenig, 480 Ma) reconstruction, modified from Cocks & Torsvik (2002, fig. 4). Symbols as in Figure 2; terrane names as in Figures 2 and 9. Those intra-Iapetus islands with reliable palaeomagnetic data (Cocks & Torsvik 2002) are also shown.

250 Ma
Late Permian

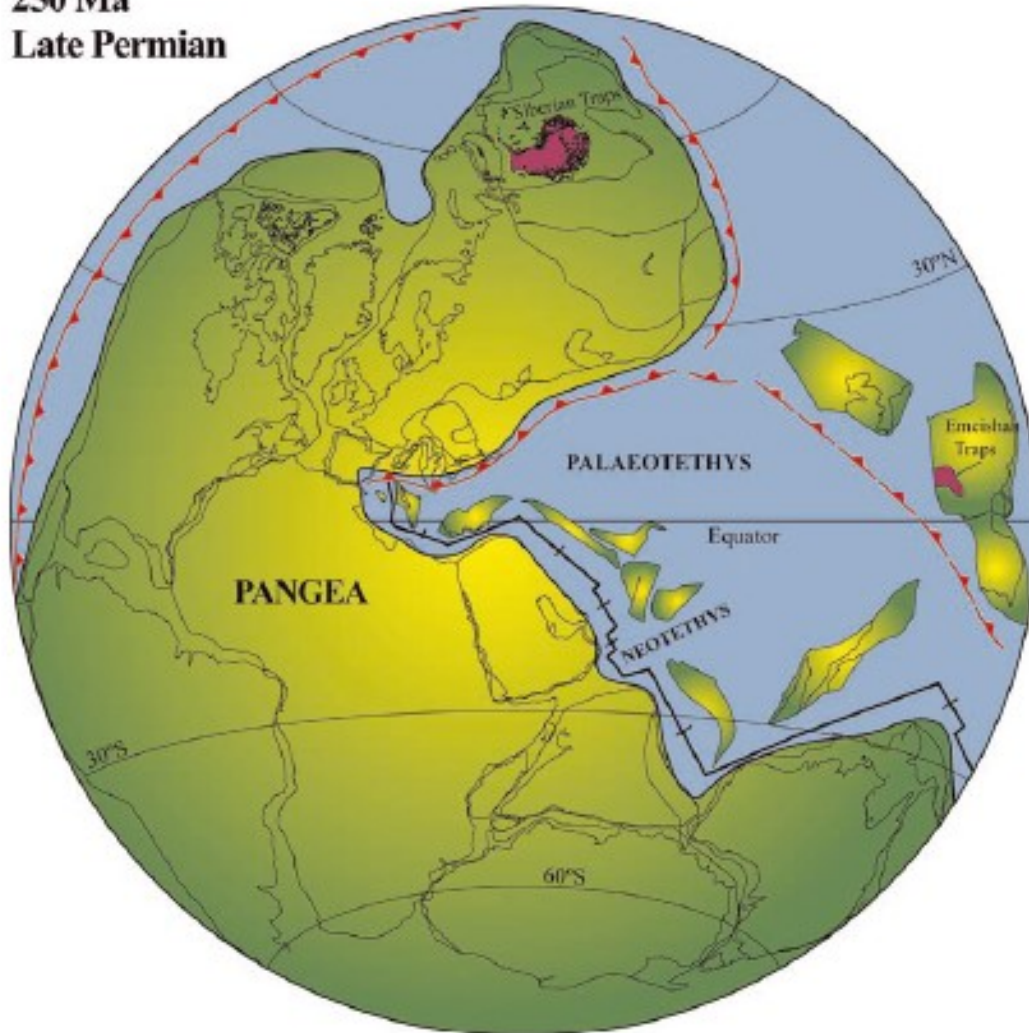
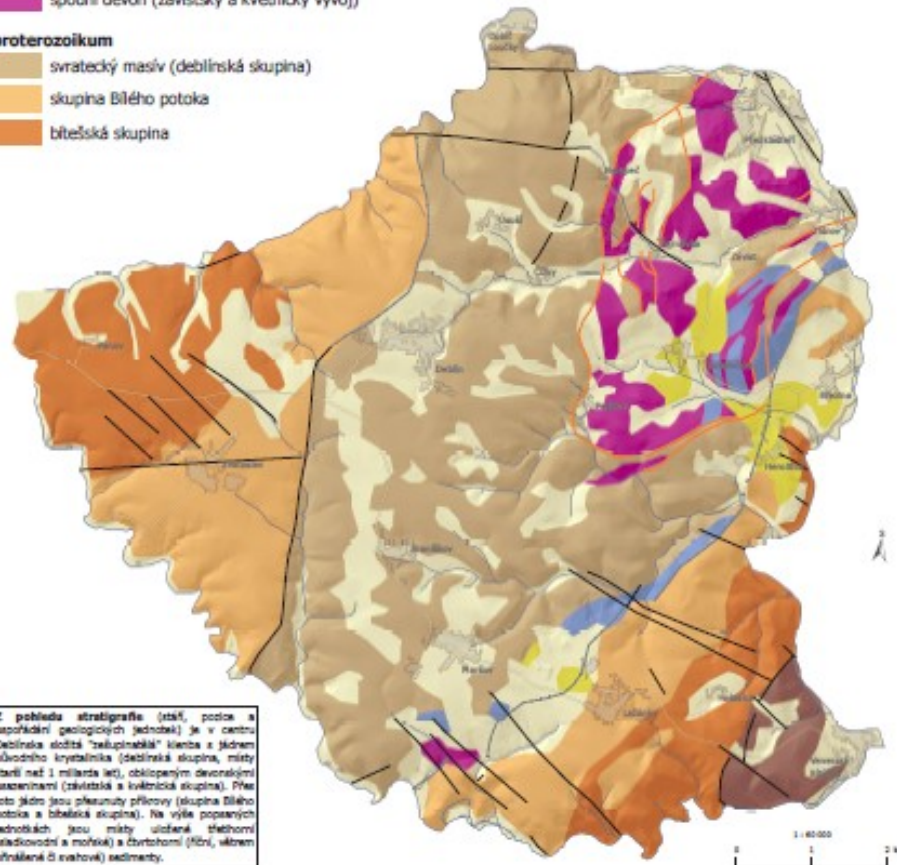

Fig. 14. Permo-Triassic boundary (250 Ma) reconstruction of the Western Hemisphere, modified from Torsvik & Cocks (2004, fig. 11), also showing the flood basalts in Siberia and China. Symbols as in Figure 2; terrane names as in Figure 9.

STRATIGRAFICKÉ JEDNOTKY

kvartér	zlomové linie
pleistocén a holocén	zlom
terciér	příkrov
miocén	přesmyk
paleozoikum	
perm (boskovická bráza)	
střední devon (závistký a květnický vývoj)	
spodní devon (závistký a květnický vývoj)	
proterozoikum	
svratecký masív (deblínská skupina)	
skupina Bílého potoka	
bítešská skupina	

Z pohledu stratigrafie (stří, podla a uspořádkání geologických jednotek) je v centru Deblínské sládky "závistká" klenba a jádrem původního krystalinika (deblínská skupina, mává starší než 1 mláarda let), obklopeným devonáckými usazeninami (závistká a květnická skupina). Přes toto jádro jsou přerušeny příkrov (skupina Bílého potoka a bítešská skupina). Na výše popsaných jednotkách jsou mává viděná stěhování (pleistocén a mořská) a čvrtohomí (říční, úkřem přínášené či svahové) sedimenty.

HYDROGEOLOGICKÉ CHARAKTERISTIKY, ODBĚRY PODZEMNÍ VODY

průlinové kolektory

kvartérní fluvilání sedimenty (možné velké odběry p. v.)

puklinovo-krasové kolektory

devonské vápence (možné větší odběry p. v.)

mramory (možné malé odběry p. v.)

puklinové kolektory

devonská klastika (možné malé odběry p. v.)

pararuly (možné malé odběry p. v.)

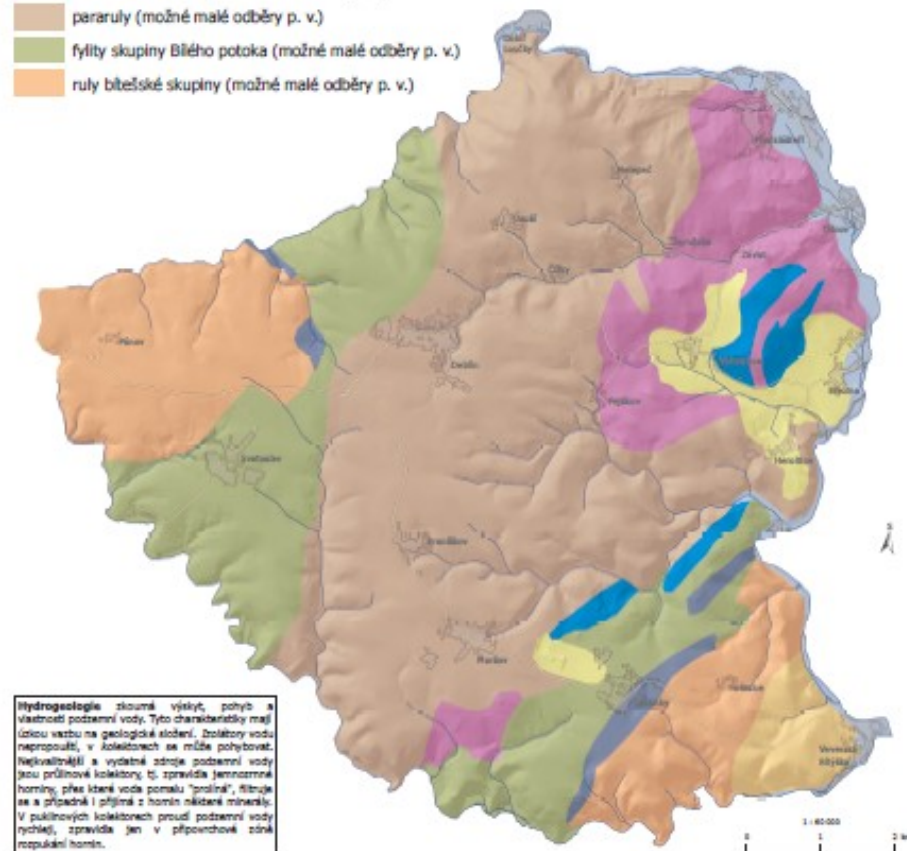
fylity skupiny Bílého potoka (možné malé odběry p. v.)

ruly běžecké skupiny (možné malé odběry p. v.)

střídající se kolektory a izoláty

neogenní sedimenty (téměř nelze jímát p. v.)

permské sedimenty (možné malé odběry p. v.)

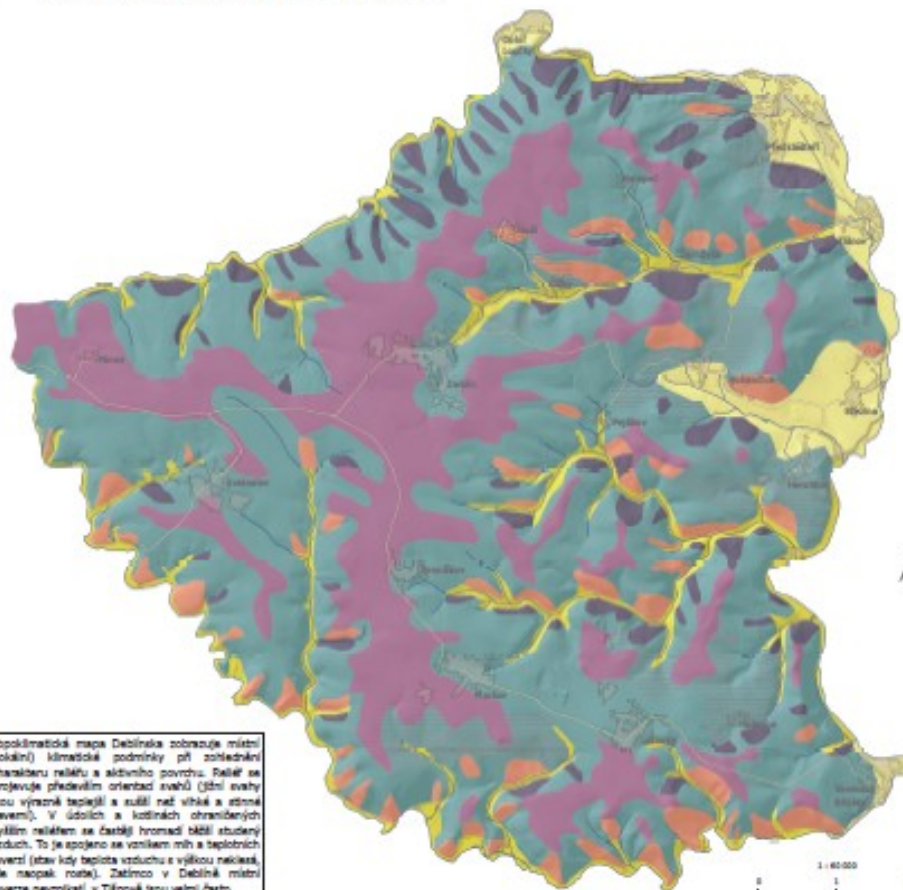
Hydrogeologie zkoumá vstupy, pohyb a vlastnosti podzemní vody. Tyto charakteristiky mají úzkou vazbu na geologické složení. Izoláty vodu nepropouštějí, v kolektorech se může pohybovat. Nejvýznamnější a vydatnější zdroje podzemní vody jsou průlinové kolektory, tj. zpravidla jehnozemní horniny, přes které voda pomalu "prolíná", šíří se a případně i přijímá z hornin některé minerály. V puklinových kolektorech proudí podzemní vody rychleji, zpravidla jen v přepočtové zóně rozpukání hornin.

TOPOKLIMA

- topoklima vhloubených tvarů s výraznými místními inverzemi teploty
- topoklima hluboce zařezaných údolí
- topoklima velmi dobře osluněných svahů
- topoklima normálně osluněných svahů
- topoklima méně osluněných svahů
- topoklima konvexních tvarů splyvajících s okolím (s vrcholovou rovinou)
- svahy s možností výrazného katabatického proudění

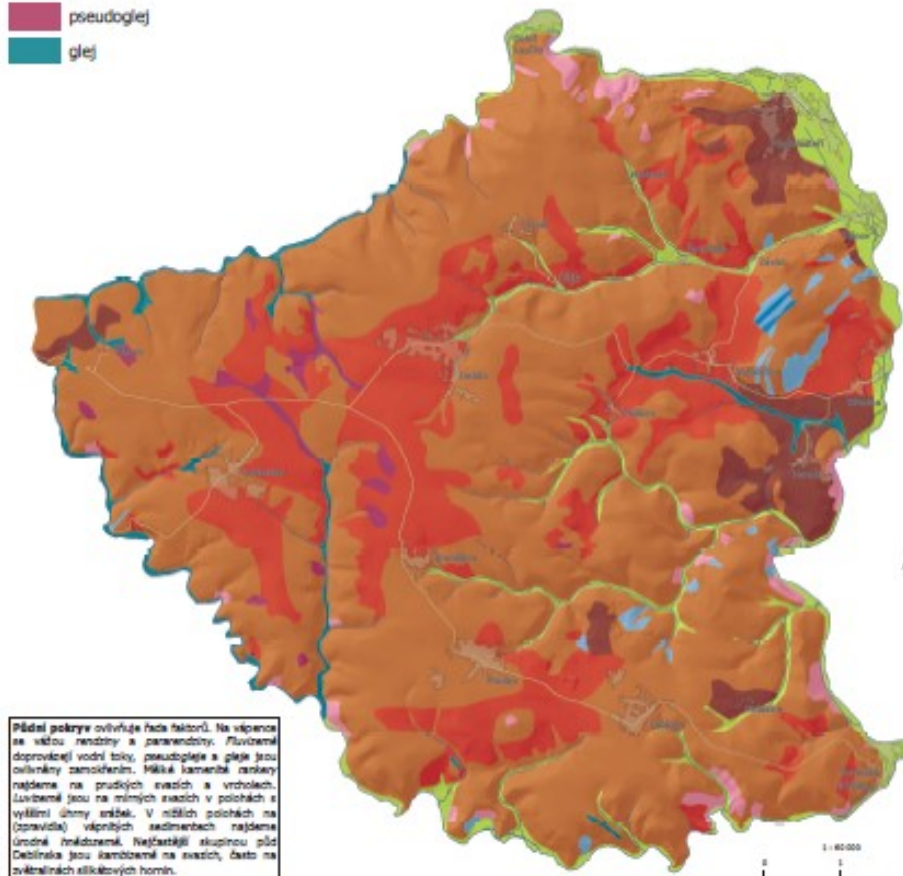
Topoklimatická mapa Deblína zobrazuje místní (lokální) klimatické podmínky při zohlednění charakteru reliéfu a aktivního povrchu. Reliéf se projevuje především orientací svahů (jdi svahy jsou výrazně teplejší a sušší než vlně a etnóně severu). V údolích a kotlinách ohraničených výšším reliéfem se často hromadí blíže studený vzduch. To je spojeno se vznikem mlh a teplotních inverzí (stává když teplota vzduchu v výšce klesá, ale naopak roste). Datimco v Deblíně místní inverze nevznikají, v Tělnové jsou velmi časté.

1 : 60 000
0 1 2 km

SKUPINY PŮDNÍCH TYPŮ

- ranker
- rendzina
- pararendzina
- fluvizem
- hnědozem
- luvizem
- kambizem
- pseudoglej
- glej

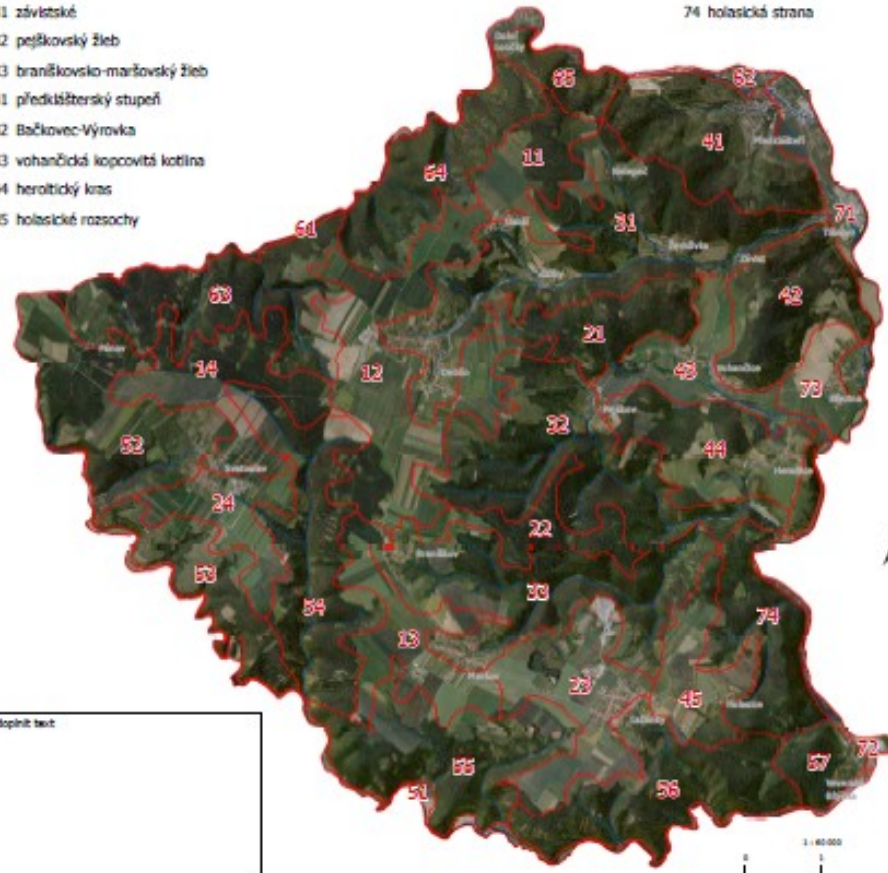
půdní profil luvizemě
(leží na ní škola)

FYZICKOGEOGRAFICKÉ JEDNOTKY DEBLÍNSKÉ PODKOVOY

11 hřbet Pasníku	51 niva s meandry	61 niva Blahoňůvky a Libochovky
12 deblínská planina	52 pánovsko-svatoslavské žleby a hřbety	62 niva Loučky
13 hřbet Krajiny	53 svatoslavské žleby a hřbety	63 horní žleby, rokle, strže, hřbety
14 hřbet Kamenný	54 žleb Pohorky	64 dolní žleby, rokle, strže, hřbety
21 závižtsko-heroltický	55 žleby a hřbety Šmelcovny	65 vysoký údolní svah Loučky
22 pejškovsko-maršovský	56 žleby a hřbety Hranočniku	71 těšnovská niva
23 lažánecká plošina	57 bitýšský klín	72 niva v průlomu Sokolů
24 svatoslavský stupeň		73 březinský stupeň
31 závižtské		74 holesická strana
32 pejškovský žleb		
33 braněkovsko-maršovský žleb		
41 předklášterský stupeň		
42 Bačkovec-Výrovka		
43 vohančická kopcovitá kotlina		
44 heroltický kras		
45 holesické rozsochy		

doplnit text

KULTURNÍ KRAJINNÉ JEDNOTKY DEBLÍNSKA

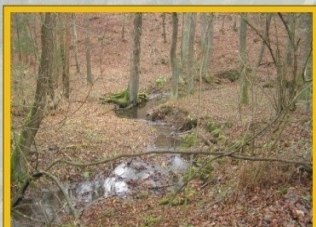
A1 Pravý zalesněný údolní svah se Žleby a stržemi	F1 Pasnická planina
A2 Libochovka-Blahůvka (vodní linie s nivou)	F2 Deblínská planina
A3 Loučka, údolní svah	F3 Svatoslavské hřbety a rokle
B1 Horní údolí Bílého potoka	F4 Mašovsko-lažánecké stupně
B2 Údolí Pohorky	
B3 Dolní údolí Bílého potoka	
C1 Průlomové údolí Svatky	
C2 Údolí a niva Svatky od Heroltic po Loučku	
D1 Předklášterský svah	
D2 Závistské Žleby a hřbety	
D3 Vohančické stupně	
E1 Pejškovské Žleby a hřbety	
E2 Mašovské Žleby a hřbety	

doplnit text

VÝZNAMNÉ KRAJINNÉ PRVKY V KATASTRU DEBLÍNA

Blahoňůvka: snížit podíl smrkových monokultur v jinak vhodném složení břehového porostu (olše, jasan, javor).

- katastr Deblína
- vodní toky
- významné krajinné prvky

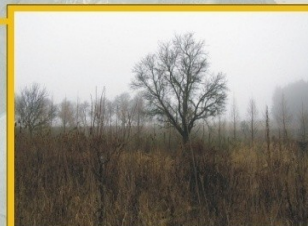
Úsušský remízek: obecně vyčistit, odstranit ostružiní.

Strejčkov: zpevnit hráz dolního rybníčku, odstranit zbytky drátěného plotu a zvýšit podíl jedle a dubu.

Mokřad: kosit přilehlou louku a zlepšit druhovou skladbu mokřadu.

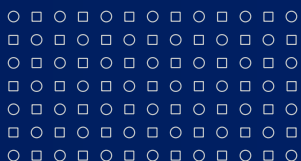

Suchá loučka: kosit celou louku, zlepšit keřový lem, rozšířit VKP o sad.

Barbora KREJČÍKOVÁ
Jan TRÁVNÍČEK
Martin BRAUN
Ondřej ŠERÝ
Masarykova univerzita
Brno, 2009
Podkladová data:
ZABAGED - ČÚZK
Ortofoto - VÚKOZ
ORP Tišnov

0 1 2 km

Za pozornost vám děkuji

- Alois Hynek
hynek@sci.muni.cz
- Jan Trávníček
jan.travnicek@mail.muni.cz

